

ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ

Третьякова Алевтина Ігорівна

аспірант,

Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад

«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1652-6482>

У сучасних умовах глобальної нестабільності міжнародні економічні відносини зазнають значних трансформацій. Геополітичні конфлікти, торговельні війни, санкційні режими, економічні кризи та пандемії суттєво впливають на взаємодію між країнами. Це призводить до зміни традиційних моделей співпраці, пошуку нових партнерств і формування альтернативних економічних блоків.

Дестабілізація міжнародної економічної системи.

У сучасних умовах світова економічна система стикається з низкою викликів, які призводять до її дестабілізації та трансформації. Геополітичні конфлікти залишаються одним із головних чинників, що змушують країни переглядати свої торговельні та фінансові зв'язки. Санкційна політика, що активно застосовується провідними державами, призводить до зміни фінансових потоків і спонукає країни розвивати альтернативні механізми розрахунків, серед яких важливу роль відіграють цифрові валюти та криптовалюти.

Глобальні економічні кризи та пандемії суттєво впливають на інвестиційну активність, спричиняючи інфляційні процеси, девальвацію валют і нестабільність ринків. У таких умовах багато інвесторів переорієнтовуються на цифрові активи, зокрема біткоїн та інші криптовалюти, які сприймаються як засіб захисту капіталу в умовах фінансової турбулентності. Водночас, технологічна конкуренція між країнами спричиняє торговельні обмеження, особливо у сфері високих технологій, напівпровідників і енергетичних ресурсів, що ще більше ускладнює міжнародну економічну співпрацю [1, с. 5].

Окремим викликом для стабільності світової економіки є концентрація капіталу в руках транснаціональних корпорацій. Великі компанії, маючи значний фінансовий ресурс і глобальний вплив, можуть впливати на ринки акцій, контролювати ціни на стратегічні товари та навіть змінювати економічні тренди, ухиляючись від податків або використовуючи фінансові механізми для мінімізації ризиків. Це призводить до збільшення нерівності між економічними суб'єктами та створює додаткові виклики для державного регулювання. Водночас, великі

корпорації, такі як технологічні гіганти чи міжнародні фінансові конгломерати, здатні диктувати умови на ринку праці, впливати на рівень доходів населення та змінювати структуру глобальної економіки.

Ще одним важливим аспектом є нестабільність фондового ринку, яка часто спричиняється спекулятивними діями великих інвесторів та хедж-фондів. Біржові коливання, викликані панічними настроями чи політичними рішеннями, можуть мати довгострокові наслідки для економік як розвинених, так і країн, що розвиваються. Такі процеси лише посилюють економічну нерівність та сприяють накопиченню фінансових ресурсів у руках обмеженого кола гравців [2, с. 1].

Таким чином, сучасна система міжнародних економічних відносин проходить період глибоких змін, викликаних не лише політичними та економічними чинниками, а й технологічним прогресом та цифровізацією фінансових процесів. Розвиток криптовалют та альтернативних фінансових інструментів, зміна геоекономічного балансу та зростаюча роль корпорацій створюють як нові можливості, так і серйозні виклики для світової економіки. У таких умовах ключовими факторами стабілізації можуть стати гнучкість економічних стратегій держав, міжнародна координація та пошук нових моделей співпраці, які враховуватимуть реалії сучасного світу та забезпечуватимуть довгострокову економічну стійкість.

Нові тенденції у міжнародних економічних відносинах.

З урахуванням останніх тенденцій, відповіддю на виклики сучасного світу стає регіоналізація економічних зв'язків, коли країни дедалі частіше орієнтуються на співпрацю в межах регіональних торговельних об'єднань, таких як ЄС, АСЕАН, БРІКС тощо. Це дозволяє їм формувати більш стійкі економічні союзи, що здатні компенсувати ризики, викликані глобальними економічними потрясіннями, санкціями та торговельними війнами. Водночас, зростає прагнення до диверсифікації економічних партнерств, оскільки залежність від однієї економічної системи створює значні ризики. Країни активно шукають нові ринки, залучають альтернативні джерела інвестицій та переглядають механізми міжнародної співпраці, щоб уникнути негативних наслідків глобальної фінансової нестабільності [3, с. 6–7].

У цьому контексті ключову роль відіграє зміна транспортно-логістичних маршрутів, адже порушення традиційних ланцюгів постачання змушують країни та корпорації розвивати нові торговельні коридори. Одним із наймасштабніших проєктів є ініціатива «Один пояс – один шлях», що сприяє розширенню можливостей для міжнародної торгівлі, зміцненню інфраструктури та залученню інвестицій. Однак через геополітичні конфлікти та загрози на окремих маршрутах, держави також розглядають можливості розвитку альтернативних морських

шляхів, що дозволяє забезпечити більш стабільну логістику та убезпечити свої економічні інтереси [4].

Не менш важливою тенденцією є цифровізація економіки, яка поступово змінює структуру фінансових відносин на міжнародному рівні. Центральні банки багатьох країн розглядають можливість запуску цифрових валют, що може змінити фінансову систему, знизити залежність від долара та сприяти швидшим і безпечнішим міжнародним транзакціям. Криптовалюти, такі як біткоїн та ефіріум, стають не лише засобом інвестицій, а й альтернативним фінансовим інструментом у країнах, які стикаються із санкціями чи фінансовими обмеженнями.

Глобальна економіка стає дедалі більш непередбачуваною, що змушує країни адаптувати свої стратегії до нових реалій. У цьому контексті основними тенденціями стають диверсифікація партнерств, регіоналізація торговельних зв'язків, зміна транспортних маршрутів та активний розвиток цифрової економіки. Важливим фактором стає й посилення ролі регуляторних органів, які мають створювати механізми для підтримки економічної стабільності та захисту інтересів національних виробників.

Регіоналізація міжнародної торгівлі стає природною відповіддю на кризові явища у світовій економіці, оскільки країни прагнуть до більш передбачуваних і стабільних партнерств.

Диверсифікація економічних зв'язків дозволяє країнам зменшити залежність від окремих ринків і розширювати коло міжнародних партнерів, що є ключовим інструментом для зміцнення економічної безпеки. Багато держав та компаній намагаються налагоджувати торговельні контакти з новими ринками, що сприяє формуванню альтернативних фінансових потоків і знижує вплив глобальних криз на їхні економіки [5, с. 5–6].

Окремим викликом сучасності є необхідність перегляду традиційних логістичних маршрутів, що стало наслідком геополітичних конфліктів, санкційних обмежень і змін у структурі міжнародної торгівлі. Держави інвестують у розвиток альтернативних торговельних коридорів, що дозволяє зменшити залежність від потенційно нестабільних регіонів та забезпечити безперебійний рух товарів і послуг.

Окрему роль у формуванні сучасної економічної системи відіграє цифровізація фінансових операцій, яка поступово змінює структуру світової економіки. Використання криптовалют, цифрових активів та блокчейн-технологій дозволяє країнам та корпораціям обійти традиційні фінансові механізми, що дає можливість уникати санкційних обмежень та швидше реагувати на зміну економічних умов. Центробанки багатьох країн активно працюють над створенням власних цифрових валют (CBDC). Водночас, розвиток фінансових технологій піднімає питання

кібербезпеки та необхідності впровадження нових регуляторних стандартів [6, с. 24].

Транснаціональні корпорації продовжують відігравати значну роль у світовій економіці, концентруючи величезні капітали та впливаючи на ринкові тренди. Завдяки своїм фінансовим ресурсам вони можуть змінювати вартість акцій, контролювати ціни на стратегічні товари та навіть диктувати умови співпраці для цілих галузей.

Формування нової глобальної економічної моделі можливе лише за умов узгодженого міжнародного співробітництва, що враховуватиме інтереси всіх учасників економічних процесів і забезпечуватиме довгострокову стабільність у світі, що стрімко змінюється, а це завдання не з легких.

Таким чином, міжнародні економічні відносини нині перебувають у фазі динамічної трансформації. Регіоналізація, диверсифікація, цифровізація та посилення ролі приватного капіталу створюють як нові можливості, так і додаткові ризики для країн та бізнесу. У цих умовах важливим залишається пошук ефективних механізмів регулювання, які дозволять забезпечити стабільність глобальної економіки та адаптувати її до нових викликів сучасного світу.

Список використаних джерел:

1. Воронова О.В., Марущак С.М., Пугачов М.І. Глобальні фінансово-економічні кризи та їх вплив на економіку держав. *Економіка та Суспільство*. 2023. Випуск 51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-9>
2. Міністерство Фінансів України. URL: https://minfin.com.ua/ua/2022/03/18/82255729/?utm_source=chatgpt.com
3. Радзівська С.О. Регіональні об'єднання в глобальній економіці. 2018.
4. Piter Ferli. China's Ambitious Plan to Build the World's Biggest Supergrid – IEEE Spectrum. 2019. URL: <https://spectrum.ieee.org/energy/the-smarter-grid/chinas-ambitious-plan-to-build-the-worlds-biggest-supergrid>
5. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. *Harvard Business Review*. 1990. Vol. 68. № 2. P. 73–93.
6. Calle G., Eidan D. Central Bank Digital Currency: an innovation in payments. 2020. R3. White Paper,